

ТЕСТАМЕНТ ПАВЛА НЕЗАБИТОВСЬКОГО З 1740 РОКУ ЯК ГЕНЕАЛОГІЧНЕ ДЖЕРЕЛО

Досить значної джерельної ваги в сучасних генеалого-біографічних дослідженнях набувають записи останньої волі – заповіти (духівниці, тестаменти¹). Ці тексти дають істориків змогу скласти досить повну уяву про соціальне положення, майновий рівень та родинні пов'язання тестатора, подекуди з'ясувати моральний та освітній рівень та обставини життя. Окреме, досить унікальне значення тестаменти набувають як джерела, що фіксують стан духовного світу особистості, світогляду, обряду, ставлення до Церкви. Особливе значення мають фіксації патронування тестатором окремих інституцій Церкви, бо часто стають свідченнями давньої родової традиції, вказують на історичний регіон, у якому занурене коріння роду заповідача².

Евристичний потенціал тестаментів виходить далеко за межі наведених фактів, стає підґрунтям як для попередніх узагальнень, так і для подальших перспективних та ретроспективних розвідок. Леонід Савйолов подаючи свою класифікацію джерел генеалогії 1908 р., відносив заповіти до писемних родинних джерел³. Владислав Семкович, класифікуючи писемні джерела генеалогії, відносив тестаменти 1923 р. до окремої категорії посередніх для цієї науки документів, таких, як спадкові і майнові документи, позови, акти купівлі і продажу, записи посагу і віна, документи опіки і спадкоємності майна, податкові списки, різні реєстри тощо⁴. Влодзімеж Двожачек у 1959 р. відносив тестаменти разом з іншими приватно-родинними актами (передшлюбна угода, записи посагу, віна, доживоття, поквітування тощо) до важливої групи джерел генеалогії та підносив їх інформативну вартість до рівня королівських і княжих привілеїв. Зрештою, тестаменти належать до найбільш фундаментальних та фактологічно точних типів джерел не тільки для генеалогії та біографіки, але й для інших напрямків історичних досліджень⁵.

Уже досліджені тестаменти можна розглядати, з одного боку, як пам'ятки певної історичної доби, які, між іншим, характеризують побут народу в певний період його існування, а з іншого – як джерела до історії різних станів та соціальних груп. Тому ці документи, що створені представниками шляхти, духовенства⁶, міщанства⁷ та селянства⁸, використовуються дослідниками далеко за межами генеалогічних досліджень, а особливо в соціальній історії⁹. Мабуть, з часів Речі Посполитої найбільше досліджено саме шляхетських тестаментів, які різною мірою демонструють соціально-економічне становище тестатора щодо належності його до великої, середньої чи дрібної шляхти¹⁰.

У цьому випадку ми розглядаємо тестамент дрібного шляхтича¹¹, власника частини села¹². Документ складено у 1740 р. у селі Детинець Житомирського повіту Київського воеводства¹³ і він є типовою пам'яткою модерної доби України.

Павло Незабитовський походив з давнього шляхетського роду, що належить до герба Любич і сформувався у своєму гнізді Незабитові, маленькому селі в Люблінському воеводстві¹⁴. Його початки сягають XV століття¹⁵. Як і інша гніздова дрібна шляхта, Незабитовські розподілялися на різні придомки. Тестатор належав до придомку Троян,

відомого у Незабитові вже в другій половині XV століття¹⁶. Разом з рідним братом Якубом він становив другу генерацію відомої на сьогодні неперервної генеалогії з робочою назвою “волинська” гілка придомку Троян (кінець XVII – XX ст.). З тестаменту видно, що він був в коронному війську ротмістром, одружився на Ельжбеті з Пш(рж)игодських, представниці шляхетського роду, що на той час вже встиг закоренитися в Київському воєводстві. Саме Ельжбета принесла в його родину як посаг частину села Детинець у Житомирському повіті. Маєток цей і після її смерті в 1723 р. залишався у власності Павла Троян Незабитовського. Його рідний брат Якуб згадується як черський підстароста в Мазовецькому воєводстві. Обидва вони – сини Людвика Троян Незабитовського. Наявність у володінні Якуба частини села Свинюхи Радомського повіту Сандомирського воєводства¹⁷ (що неподалік на південь від Черська) є свідченням того, що ці Трояни є представниками невеликої групи Незабитовських, які після виходу з родинного гнізда Незабитова переселялися на захід та північ за Віслу, тобто адаптувалися серед шляхти Сандомирського і Мазовецького воєводств. При цьому слід зазначити, що більш закономірним і масовим явищем для шляхти з польських воєводств була міграція на схід¹⁸, в українські воєводства Речі Посполитої, куди Незабитовські почали виходити ще в другій половині XVI століття¹⁹. Зрозуміло, що, завдяки набуттю маєтку в Детинці по Пшигодським, Павло, а згодом Якуб з синами й адаптувалися серед шляхти Київського воєводства²⁰. Тестатор заповідає свій маєток не тільки братові Якубу, але й синам останнього, Янові й Томашеві, після яких і продовжились Трояни Незабитовські на теренах Київщини та Волині, утворивши дві генеалогічні лінії – так звані “острозьку” (пер. пол. XVIII – XX ст.)²¹ та “радомишльську” (сер. XVIII – XX ст.)²².

Окрім брата і небожів, тестатор згадує своїх слуг, яких він винагородив ще раніше. Проте на випадок, коли б кого забув своєю ласкою чи зобов'язанням, просив вибачення. На похорон тестатор залишив 200 злотих, на Божу Службу та убогих – 150, на костюл – 200 та різні з ним пов'язані потреби 150 злотих. Всі ці суми мали бути сплачені з готівки, яка, очевидно, була в маєтку небіжчика. Виконання цих розпоряджень покладалося на брата Якуба.

З тексту видно, що тестатор важко хворів. Просив поховати за звичаєм і на парафіяльному цвинтарі.

Тестамент був підписаний особисто Павлом Незабитовським у Детинці 8 травня 1740 р. при трьох свідках-друзях. Йдеться про шляхтичів Леона Замж(рж)ицького, Леона Яновського, Стефана Борковського, що теж засвідчили заповіт своїми підписами²³. Вже 30 грудня того ж року документ був внесений до актів Гродського суду Київського воєводства у Житомирі братом Якубом, отже, Павло Троян Незабитовський помер між травнем і груднем 1740 р.²⁴

Публікація тексту²⁵ цього важливого і необхідного для тодішнього життя документа з'ясовує не тільки генеалогічну інформацію про шляхтичів Незабитовських і обставини їх появи у Київському воєводстві, але й дає змогу зробити важливий висновок про те, що давня шлюбна стратегія представників приїшлої шляхти для закорінення на землях Правобережної України продовжувала реалізовуватись ще й упродовж XVIII ст.

¹ Тестамент (лат. *testamentum*, пол. *testament*, рос. – духовное завещание), тобто остання воля. Див. Словарь древнего актового языка Северо-Западного края и Царства Польского / Состав. Горбачевский Н. – Вильна, 1874. – С. 360.

² Групу таких тестаментів опублікував дослідник Михайло Довбищенко в: Документи до історії унії на Волині і Київщині (кінець XVI – перша половина XVII ст.) / Упоряд. Довбищенко М. В. // Пам'ятки. – К., 2001. – Т. III “Архів Української Церкви”. – 462 с.; Hedemann O. Testamenty brasławsko-dziśnieńskie XVII – XVIII wieku jako źródło historyczne. – Wilno, 1935; Augustyniak U. Testamenty ewangelików reformowanych w Wielkim Księstwie Litewskim. – Warszawa, 1992.

³ Савёлов Л. М. Лекции по русской генеалогии. – Москва, 1994. – С. 38.

⁴ Semkowicz W. Encyklopedia nauk pomocniczych historii. – Kraków, 1999. – S. 193.

⁵ Dworzaczek W. Genealogia. – Warszawa, 1959. – S. 55.

⁶ Тестамент ігумена Чорнецького монастиря ієродиякона Сильвестра з 1635 р. в: Памятники, издаваемые Временною комиссиею для разбора древних актов... – Киев, 1845. – Т. I. – С. 139-145; Тестамент ченця Києво-Печерської Лаври Мануїла Дідковського з 1706 р. в: Архив Юго-Западной России. – Киев, 1867. – Ч. IV. – Том I. – С. 356-358; Тестамент священника П'ятницької церкви м. Володимира о. Івана Малофієвича з 1595 р. (Российский государственный архив древних актов (Москва). – Ф. 389. – Оп. 1. – Д. 201. Л. 4-9 об.); Тестамент Луцько-Острозького єпископа Кирила Терлецького з 1607 р. в: Археографический сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси. – Вильна, 1867. – Т. 1. – С. 217-219; Тестамент Володимиро-Берестейського єпископа Іоакима Мораховського з 1631 р. в: Архив Юго-Западной России. – Киев, 1883. – Ч. I. – Том VI. – С. 623-630; Тестамент священника з містечка Рожище о. Мойсея Підгасцького з 1620 р., священника Пречистинської церкви в Городищі о. Кузьми Городиського з 1624 р., Луцько-Острозького єпископа Ієремії Почапівського з 1637 р. в: Документи до історії унії на Волині і Київщині кінець XVI – перша половина XVII ст. / Упоряд. Довбищенко М. В. // Пам'ятки. – К., 2001. – Т. III “Архів Української Церкви”. – С. 161-162, 172-174, 238-240; Zielińska K. Więzy społeczne na Mazowszu w połowie XVII wieku w świetle testamentów konsystorza pułtuskiego // Przegląd Historyczny. – 1986. – Т. 77. – Z. 1. – S. 45-59.

Згадується тестаменти віленського єпископа Павла князя Гольшанського з 1551 р., варшавського декана Матиса з Єшова з 1546 р., пінського владика Йони з 155? р. в: Lietuvos Metrika. Kniga № 1 (1380-1584). – Vilnius, 1998. – P. 32, 80, 126, 131.

⁷ Hołdys S. Więzy rodzinne w świetle mieszczkańskich testamentów z pierwszej połowy XVII wieku // Studia Historyczne. – 1987. – Т. 29. – Z. 3. – S. 487-494.

⁸ Orzechowski K. O śląskich źródłach do poznania chłopskiego prawa spadkowego w późnym feudalizmie // Śląski Kwartalnik Historyczny. Sobótka. – 1964. – Т. 19. – №1 – S. 78-87.

⁹ Наприклад, у дослідженнях: Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. – К., 2002; Dobrowolski K. Włościańskie rozporządzenie ostatniej woli na Podhalu w XVII i XVIII w. Studia i materiały. – Kraków, 1933; Górny M. W sprawie badania rodziny staropolskiej na podstawie testamentów // Studia historyczne. – 1987. – Т. XXX. – Z. 3. – S. 487-494; Testamenty szlachty krakowskiej XVII-XVIII w.: wybór tekstów źródłowych z lat 1650-1799 / Oprac. Falniowska-Gradowska A. – Kraków, 1997.

¹⁰ Наприклад: Євстафія Сокола з 1621 (Архив Юго-Западной России. – Киев, 1883. – Ч. I. – Том VI. – С. 515-518), Пелагії Невмирицької з 1647 р., Тимоша Лойковича Ермаковича-Мошковського з 1660 р., Семена Левковського з 1680 р., Анни Садовської з 1681 р., Іллі Кубилінського з 1682 р., Дмитра Білошицького з 1682 р., Максиміліана Геєвського-Ловдиківського з 1710 р.; Тетяни з Ходаківських Пригарницької з 1719 р. (Архив Юго-Западной России. – Киев, 1867. – Ч. IV. – Т. I. – С. 93-96, 111-113, 134-137, 142-144, 147-150, 165-167, 363-368, 389-392), Оникія

Бутетицького з 1564 р. і з 1569 Р, Павла Червенського з 1569 р., Івана Летинського з 1570 р., Федори Яковицької з 1571 р., князя Лева Сангушка з 1571 р., Стахея Стрив'язького з 1573 р., Михайла Ружинського з 1575 р., Григорія Ружинського з 1575 р. (Волинські грамоти XVI ст. / Упор. В. Б. Задорожний, А. М. Матвієнко. – К., 1995. – С. 23-24, 57-58, 78-80, 121-122, 142-143, 160-165, 169-170, 181-184, 197-198), князів Збараських (Демченко Л.Я. Тестаменти княжого роду Збараських // Архіви України. – Київ, 1996. – №4-6. – С. 26), Олександрі Одинцовни з 1598 р., пана Михайла Груя з 1601 р., князя Лева Воронецького з 1601 р., пана Михайла Мелешка-Микулицького з 1603 р., шляхтича Андрія Підгороденського з 1636 р., Катерини Хмелевської з 1637 р., пана Михайла Оранського з 1644 р., Маруші Линевської з 1639 р., пана Івана Черкаського з 1642 р., Маруші Обухівни з 1643 р. (Документи до історії унії на Волині і Київщині кінець XVI – перша половина XVII ст. / Упоряд. Довбищенко М. В. // Пам'ятки. – К., 2001. – Т. III “Архів Української Церкви. Т. I.”. – С. 101-102, 112-113, 113-115, 119-121, 231-232, 233-236, 259-261, 270-271, 272-273, 275-276), представниць князівського роду Радзивілів (Aleksandro-wicz-Szmulikowska M. Radziwiłłówny w świetle swoich testamentów. – Warszawa, 1995). Публікації, присвячені окремим шляхетським тестадам: Górny M. Testament Cecylii z Działyńskich Baranowskiej z 1736 roku // Genealogia. Studia i Materiały Historyczne. – Poznań-Warszawa, 1996. – Т. 7. – S.105-114; Lipińska I. Testament Poitra Weryhy Massalskiego z 1561 roku // Genealogia. Studia i Materiały Historyczne. – Poznań – Warszawa, 1996. – Т. 8. – S. 61-66; Wysocka A. Testament Heleny Franciszki z Kamiona Wieteskiej z 1684 roku // Genealogia. Studia i Materiały Historyczne. – Poznań-Warszawa, 1996. – Т. 8. – S. 66-70; Gmiterek H. Testament Jana Latalskiego z 1656 roku: przyczynek do dziejów protestanckiej szlachty kujawskiej w XVII wieku // Res Historica. – Lublin, 1999. – Z. 7. – S. 151-156. Серед публікацій заповітів представників шляхетського стану з XIX ст. можна вказати на публікації: Щербина В. Духовное завещание гр. А. В. Браницкой // Киевская старина. – К., 1893. – Т. XLI. – С. 513-517; Лисенко С. Тестамент галицької благодійниці Людвіки Незабитовської з 1884 року // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2001. – Вип. V. – С. 337 – 348; Pach M. Testament Ludwiki z Wielopolskich Wodzickiej z 1808 roku // Genealogia. Studia i Materiały Historyczne. – Poznań-Warszawa, 1996 – Т. 8. – S. 71-78. Згадуються тестаменти: пана Михайла Павші з 1512 р. в: Каталог колекції документів Київської археографічної комісії 1369-1899 рр. – К., 1971. – С. 17; Тестаменти Мартина Гоштольца з 1483 р., його вдови – Анни Гольшанської Гоштовтової з 1499 р., князівни Трабської з 1490 р., князя Олександра Гольшанського з 1505 р., його вдови – Софії Гольшанської з 1517 р., Юрія Осціковича з 1521 р., Матіа Войцеховича з 1543 р., Яна Шуки з 1528 р., Яна Стечковича з 1538 р. та інші в: Lietuvos Metrika. Kniga № 1 (1380-1584). – Vilnius, 1998. – P. 32, 33, 43, 65, 125-126.

¹¹ Очевидно, можна говорити про те що тестаменти шляхти своїми розмірами і інформативністю залежали від її економічного становища всередині шляхетського стану. Не аналізуючи певної кількості тестаментів великої, середньої і дрібної шляхти, на захист цього припущення можна згадати два великі тестаменти тієї ж доби, але Незабитовськи належних до великої шляхти, – це тестамент новгородського каштеляна Богуслава-Феліціана Пш(р)ецлава Незабитовського з 1739 р. (Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Dział zbiorów specjalnych. – Rękopis № 1622. – k. 80-83) і тестамент сельського старости Стефана Пш(р)ецлава Незабитовського 1750 р. (Lietuvos Valstybinis Istorijos Archyvas (Литовський національний історичний архів, Вільнюс). – F. 8. “Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausiasis tribu-nolas. – Ap. 1. – V. 113. – l. 311-316v.).

¹² Дідичні власники частин сіл складали верхній прошарок дрібної шляхти. Див. Лисенко С., Чернецький Є. Правобережна шляхта (кін. XVIII – перша пол. XIX ст.). – Біла Церква, 2002. – С. 15.

¹³ Оригінальний текст документа міститься в Актовій книзі за 1740 р. Київського гродського суду в: Центральний державний історичний архів України у місті Києві (далі – ЦДІАК України). – Ф. 2. – Оп. 1. – Спр. 30. – Арк. 250-250 зв.. За класифікацією Зигмунта Глогера, тестамент належить до тогочасної групи приватних тестаментів, тобто такий, який записаний не в судовій установі, а створений в іншому місці при хоча б трьох свідках, які власними печатками і підписами його засвідчували, і тільки після смерті тестатора такий документ вносився в актову книгу суду (Gloger Z. Encyklopedia staropolska – Warszawa, 1996 – Т. IV – S. 365.).

¹⁴ Niesiecki K. Herbarz polski. / Wyd. Jan Nep. Bobrowicz. – Lipsk, 1841. – Т. VI. – S. 565-567; Dunin-Borkowski J. S. Spis nazwisk szlachty polskiej. – Lwów, 1887. – S. 279; Uruski S., Kosiński A., Włodarski A. Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. – Warszawa, 1915. – Т. XII. – S. 145; Zychliński T. Złota księga szlachty polskiej. – Poznań, 1903. – Rocznik XXV. – S. 71.

¹⁵ Перший вірогідний Незабитовський – Андрій – згадується в Незабитові у 1418-1429 рр. (Dzieje Lubelszczyzny. – Т. III. Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średnio-wieczu / Opr. S. Kuraś. – Warszawa, 1983. – S. 161.).

¹⁶ Лисенко С. М. Початки та генеза роду Незабитовських в Люблінському воєводстві (XV – XVIII ст.): з студій над генеалогією дрібношляхетського роду // Вісник Київського інституту “Слов’янський Університет” – К., 2001 – Вип. № 11 – С. 225-231.

¹⁷ Частина села Свинюхи Сандомирського воєводства 29 грудня 1731 р. була подарована Якубом своїм синам Янові і Томашу, і запис про це був внесений в акти Земського суду Київського воєводства (Державний архів Житомирської області. – Ф. 146. – Оп. 1. – Спр. 4105. – Арк. 2.).

¹⁸ Що добре показано в: Litwin H. Napływ szlachty polskiej na Ukrainę 1569-1648. – Warszawa, 2000.

¹⁹ Грушевський М. Барське староство. Історичні нариси XV-XVIII ст. / Післямова, примітки та покажчики М. Крикуна. – Львів: Інститут українознавства, 1996. – С. 214; Jabłonowski A. Ziemie Ruskie. Wołyn i Podole. T. VIII. // Źródła dziejowe. – Warszawa, 1889. – Т. XIX. – S. 189-190, 245, 255, 281, 290, 298; Białkowski L. Podole w XVI wieku. Rysy społeczne i gospodarcze. – Warszawa, 1920. – S. 158.

²⁰ Про те, що Якуб Троян Незабитовський став “своїм” серед місцевої шляхти, свідчить згадка про його участь у місцевих сеймиках. Наприклад, він згадується у протесті на вибори маршалком Андрія Гуравського внесеному 13 липня 1743 р. до актів Гродського суду Київського воєводства (Российский Государственный Исторический Архив (Санкт-Петербург). – Ф. 1343. – Оп. 26. – Д. 964. – Л. 93.).

²¹ Лисенко С. “Острозька” лінія роду Незабитовських (пер. пол. XVIII – XX ст.) // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства – Біла Церква, 2001. – С. 147-154.

²² Лисенко С. М. “Радомишльська” лінія роду Незабитовських сер. XVIII – сер. XX ст.: генеалого-біографічне дослідження // Житомирщина крізь призму століть. – Житомир, 1997. – С. 126-131.

²³ З документа видно, що підписання його відбулося законно, тобто, в разі відсутності представника повітового суду, такий документ могли на місці засвідчити підписами і своїми печатками троє шляхтичів (Статут Вялікага Княства Літоўскага 1588 г. Тэксты. Даведнік. Каментарыі. – Мінск, 1989. – С. 536).

²⁴ Можна твердити, що внесення в судові актові книги цього документа згідно з тодішнім законодавством відбулося після смерті тестатора (про таку процедуру наголошено у: Volumina Legum. – Petersburg, 1859. – Т. I. – S. 580; Статут Вялікага Княства Літоўскага 1588 г. Тэксты. Даведнік. Каментарыі. – Мінск, 1989. – С. 536; і згадується у: Демченко Л. Волынские завещания XVI в. в Литовской Метрике: исторический аспект // “Letuvas Metrika 1991-1996 metu tyri nejimai”. – Vilnius, 1998 – S. 137.).

²⁵ Текст тестаменту подається з повним збереженням особливостей оригіналу.

Obłata Testamentu n. ur. Pawła
 Niezabytowskiego z rozporządzeniem
 fortuny Swoiey działanego

Roku Tysiąc Siedmset Czterdziestego
 Miesiąca Desembra Trzydziestego Dnia.

Na Urzędzie Grodzkim w Miescie Iego Krolewskiey Mosczi Zytomierzu. Przedemną Antonim Lasockim Namiesnikiem na ten czas Grodzkim Kijowskim y Xięgami Ninieyszemi Grodzkimi Kijowskimi. Stawiając Osobiscie W. Ur. Imc Pan Iakub syn Ludwika Niezabitowski Podstarosta Czerski ten testement ostatniey woli brata swego rodzonego n. Ur. Pawła Niezabitowskiego Rotmistrza W. P. na rzecz y osobę Stawaiącego uczyniony dla zapisania do akt ninieyszich podał. Iakowy iest pisany temi słowy. W Imie Tróycy Przenayswiętszey Oyca y Syna y Ducha świętego Amen. Ia Paweł syn Ludwika Przydomku Troian Niezabitowski Zdrowy będąc na umysle a osłabiony na cieie y wiekiem obciążony a na siłach upadły, czuią się blizkim powołania do wieczności z tego doczesnego życia umysliłem gdy mi Stwórca wszech rzeczy pozwala ieszcze zycia chwil kilka ninieyszim uczynic tę ostatniey woli moiey rozporządzenie ze wszystkiego Com z łaski Opatrzności posiadał a nayprzod Duszę moją grzeszną w ręcę Bogu polecam y oddaie, a ciało iako proch y ziemia ziemi tyz przywracam. Ktorę ma byc pochowaną wedle obrządku Sw. Katolickiego z należytą uroczystością

(Арк. 250 зв.) na Parafialnym Cmentarzu na pogrzeb ktorego ZB. Poll. Dwiescie przyznaczam y deklarację iako tez na Mszę świętę y ubogich Zł. Pol. Sto Pięcdziesiąt na Kosciół Dwiescie y na roznę około tego potrzeby Zł. Sto Pięcdziesiąt iakowę uzyc z maiącey się gotowki, co wszystko wkładam na obowiązek y obliguię brata mego rodzonego Ur. Iakoba Niezabitowskiego Podstarostę Czerskiego. Co się zaś tyczy maiętności moiey dziedzicney tak ruchomey iako y nieruchomey a mianowicie Częsc wsi Detynca tu w Kijow. Wttwie a Zytt. Powiecie sytuowaną daną mi w posagu po niebożczce zonie moiey s.p. Elzbiecie z Przygockich zeszęy z tego swiatu w Roku 1723 To takową ze wszystkimi oney polami gróntami ornymi y nieornymi, zasiewami, sianożęciami, łąkami, lasami, zaroslami, stawem, młynem, arędą szynkową, zabudowaniami, budynkami uzytkami, dochodami, pasieką, domem mieszkalnym, oraz poddanymi ciągłymi y pieszymi ich powinnościami y wszelkimi ty maiętnosci przynaleznościami cokolwiek w sobie ma y zawiera, oraz Remanentami bydła, oncę, swinie, wozy, pługi, radła y wszystką Inwentarzem y osobnym Regestrem objęte nie z onych nie excepuiać ani wyłączaiać. Iako blizszych Sukcessorow nie mam temuz rodzonemu bratu moiemu Ur. Im. Panu Iakobowi Troian Niezabytowskiemu Podstaroscie Czerskiemu y Synom Iego a moim rodzonym synowcom Ianowi y Tomaszowi Troian Niezabytowskiemu, daie daruię, zapisuię y na wieczne czasy Dymittuię. Słudzy zas y domownicy moi iuz są przezemnie wynagrodzonę. A tak rozporządziwszy się zegnam was wszystkich mi miłych, proszę o przebaczenie wszelkich urazy ieslim co komu winien y o mey duszy grzeszny nie zlorzeczcie. Iakowy Testament przy uproszonych swiadkach przyziaciolach podpisuię. Działo się w Detyncu dnia Osmego Maia Roku Tysiąc Siedmset Czterdziestego.

(Арк. 251.) Podpisy takowe: Paweł Troian Niezabytowski Rotmistrz W.P.m.p. (L.S.). Iako obecny tego testamentu podpisuię się Leon Zamrzycki m.p. Leon Ianowski m.p. Stefan Borkowski m.p. Ktory to Testament słowo w słowo iak się w sobie ma do Xiąg ninieyszich iest zapisany.

(ЦДІАК України. – Ф. 2. – Оп. 3. – Спр. 30. – Арк. 250)

Сергій Лисенко.

Тестамент Павла Незабитовського з 1740 року як генеалогічне джерело.

У статті аналізується та публікується акт останньої волі з XVIII – тестамент Павла Незабитовського як документ, що демонструє ментальність дрібного шляхтича і є генеалогічним джерелом. Джерело дозволяє з'ясувати мотиви міграції на землі Київського воєводства представників певної лінії шляхетського роду Незабитовських герба Любич.

Serhiy Lysenko.

The Testament of Pavlo Nezabytowskyi from 1740 as a Genealogical Source.

In the article the XVIII c. act of last will – Pavlo Nezabytowskyi's testament – receives publication and analysis as the document, that demonstrates the mentality of a petty gentry representative and is a genealogical source. The source allows clarify the motives of migration within Kyiv duchy of the representatives of a certain line of the Nezabytowskyis gentry kin of the arms of Lubych.